

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

Hacı Mehmet Erol*

Öz

Bu çalışmada, tematik denetimin ne olduğu, nasıl uygulandığı bazı ülkelerden örnekler vererek açıklanmıştır. Dinamik denetim modeli olarak tematik denetim özel/resmi kuruluşlar içerisinde farklı veya benzer bölümlerin ortaya koyduğu ortak bir hizmet alanı/konusu içinde düzenli ve sistematik çözümlene yapılması ve değerlendirilmesi yönünde gerçekleştirilen bir denetim yöntemidir. Bu denetimle Yeni Kamu Yönetimi yaklaşımları çerçevesinde eğitim fonksiyonunun yararlılık, etkililik, ekonomiklik, hukukilik, açıklık ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda yönetilip yönetilmediğine odaklanma vardır. Tematik denetim sürecinde planlama-analiz-sentez-değerlendirme-raporlama yapılarak sonucunda kurumların fonksiyonu hakkında ilgili/yetkili paydaşların ve kamunun kolaylıkla ulaşacağı ve eşdeğer kurumların kıyas yaparak kendini değerlendirebileceği veri/rehber ortaya çıktığı görülmektedir. Devlet faaliyetlerinin çeşitliliği ve artışı, kaynakların rasyonel dağılımı ihtiyacı, bilgi teknolojisindeki hızlı ilerleme, iletişim teknolojisindeki gelişmeler, demokratik kurumların gelişimi ile kamuda hesap verme sorumluluğu bilincinin yerleşmesi gibi gelişmeler, performans odaklı, dinamik bir model olan tematik denetimin bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Denetim, Tematik denetim, Kamu yönetimi, Etkililik, Verimlilik.

A New Approach in Educational Supervision: Thematic Inspection

Abstract

This study explains thematic inspection by using some examples from different countries. Thematic inspection as a dynamic inspection is a method that analyzes and evaluates issues presented by different or similar sub-branches of an institution in a shared service field/subject. This inspection focuses on efficiency, effectiveness, lawfulness, transparency, accountability, and economy of educational function within the framework of New Public Management. During the thematic inspection, making planning-analysis-synthesis-evaluation-reporting produces a guiding set of data by which related/authorized stakeholders and public and equivalent institutions make comparison about the functions of institutions and evaluate themselves. Developments such as the diversity and increase in state activities, the need for rational distribution of resources, rapid progress in information technology, developments in communication technology, the development of democratic institutions and the establishment of the awareness of accountability in the public reveal that the thematic audit, which is a performance-oriented, dynamic model, is a necessity.

Keywords: Inpection, Thematic inspection, Public administration, Efficiency, Productivity.

Türü: Derleme makale	Gönderim Tarihi: 28.12.2022	Kabul Tarihi: 01.03.2023
-----------------------------	------------------------------------	---------------------------------

Atıf: Erol, H. M. (2023). Eğitimin denetimde yeni bir yaklaşım: Tematik denetim. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1(1), 1-12, doi: 10.5281/zenodo.7490387

* Bakanlık Müfettişi, Milli Eğitim Bakanlığı, hmerol@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6227-378X, Türkiye

Giriş

Eğitim; bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, insanların geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerin üzerinde büyük bir duyarlılıkla durdukları, çok önemli bir süreç olduğundan (Çağlar, 2006); eğitime dair sorun ve çözümlerin, ideolojik tartışmalardan ve güncel polemiklerden uzak bir zeminde tartışılması gerekmektedir. Günümüzde odaklanması gereken şey, sağlıklı bir zeminde tartışılması ve oluşturulması gereken bir eğitim felsefesi ve bu felsefeye ilişkin kapsamlı bir kuramsal arka plan, gelişmeye odaklı bir stratejisi ve bu stratejiyi uygulayacak yöntem ve teknikler konusunda dikkate değer ve kararlı bir yol haritası belirlemektir. Burada önemli olan, insan merkezli bir felsefi paradigmayı çıkış noktası olarak eğitim politikaları üretecek, öğretim programları oluşturacak, eğitim kurumları tasarlayacak ve eğitim çalışanı yetiştirecek etkili bir sistem oluşturmaktır.

İdeal bir insan ve ideal bir toplum yaratma hedefinin bütün eğitim sistemlerinin ortak bir arayışı ve çabası olduğu söylenebilir. Burada önemli olan, nasıl bir insan ve nasıl bir toplum istendiğinin net bir şekilde ortaya konmasıdır. Ulaşılmak istenen ideal insanın ve ideal toplumun niteliklerinin gerçekçi olarak belirlenmesi, bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak eğitim sisteminin de bütün üst ve alt sistemleriyle şekillenmesini olanaklı kılacaktır. Yaşamı bir bütün olarak kavrayabilecek, yaşama anlam katabilecek; bireysel amaçlarıyla üyesi bulunduğu toplumun ortak amaçlarını eşgüdümleyebilecek; daha adil, daha insan odaklı ve daha erdemli bir toplumun oluşması için aktif bir rol üstlenebilecek, değerlerine sahip, bilgili, ilim ve irfan sahibi olmak yetiştirilmek istenen ideal insanın özellikleri olarak özetlenebilir. İdeal olarak tanımlanan insanların oluşturduğu, geçmişinden ve kültüründen güç alan, çağını okuyup anlayabilen, adaletle hükmedilen ve insani değerleri önceleyen bir dünyanın gereksinim duyduğu değerleri üretip geliştiren ve bu değerleri sadece kendi huzur ve mutluluğu için değil, bütün insanlığın refah ve mutluluğu için kullanabilen, sorumluluk bilincine sahip bireylerden oluşan erdemli ve müreffeh bir toplumu, çağın gereksinim duyduğu ideal toplum olarak nitelenecek olanaklıdır.

Küreselleşmenin arttığı, sınırların hızla ortadan kalkmaya doğru gittiği, iletişim araçlarının insan yaşamının olmazsa olmazları arasına girdiği çağımızda; toplumların yaşamlarını çeşitli şekillerde yönlendirme talepleri sonucunda; sosyal, siyasal ve iktisadi alanlar başta olmak üzere birçok alanda değişimler yaşanmaktadır (Çağlayan & Kıratlı, 2017). Türkiye'nin, dünya genelinde yaşanan bu gelişmelerden etkilenmemesi veya bu gelişmelerin olumlu ya da olumsuz sonuçlarını hissetmemesi beklenemez. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hissedilen bu gelişmelere bağlı olarak eğitim siyasalarında, eğitim sistemlerinde, eğitim örgütlerinde, personel politikalarında ve eğitim programlarında çeşitli düzenlemelerin yapılması gereksinimi ortaya çıkmaktadır (Taş & Kiroğlu, 2017). Bu değişim ve değişime uyum sağlama gereksinimi en çok eğitim kurumları üzerinde dönüşüm, değişim ve yeniden yapılanma baskısı oluşturmaktadır. Bu yeniden yapılanma, değişim ve dönüşüm gereksinimi, gerek değişim ve dönüşümü uygulayabilmek gerekse uyum sağlayabilmek açısından denetim ve rehberlik hizmetlerinin önemini daha da artırmaktadır.

Denetim, bir kurumun faaliyetlerinin ve işlemlerinin önceden belirlenen amaçlara ve kurallara uygun gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesi için incelenmesidir. Bu bir süreç olup denetim sonucunda bulgular elde edilir ve raporlar yazılır. Genel olarak denetim; bir

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

faaliyetin sonuçlarının mümkün olduğu kadar planlara uygun olmasını sağlamak amacıyla standartlar konması, elde edilen sonuçların bu standartlarla karşılaştırılması ve uygulamaların plandan ayrıldığı noktalarda düzeltme önlemlerinin belirlenmesi olarak tanımlanabilir (Sanal, 2002). Denetim, bir işin ya da bir çabanın, genel ya da özel yasal, bilimsel ve düşünsel kurallara uygunluğunu araştırmak ve sağlamak amacıyla, başlangıçta, uygulama sırasında, uygulama sonunda ya da uygulamadan bir süre sonra, gözden geçirilmesi şeklinde yazılı ya da sözlü olarak yapılan bir eylemdir (Akyel, 2012).

Denetimin Önemi ve Gerekliliği

Her kurum ya da birim amacın ne ölçüde gerçekleştiğini ve eksiklerin neler olduğunu görmek amacı ile denetim etkinliğinde bulunur ve bu işi gerçekleştirmek üzere elman görevlendirir. Her sistem gibi eğitim sisteminde de denetime ihtiyaç vardır. Fakat eğitim sistemlerinde denetimin önemi ve farklılığı bu sistemin özelliğinden kaynaklanmaktadır. Öz olarak ifade etmek gerekirse, eğitim örgütleri; okullar, gevşek yapılı sistemlerdir. Bu nedenle eğitim örgütlerini diğer örgütler gibi yönetmek, aşırı kontrol ve denetime tabi tutmak, değişmez kural ve prosedürler belirlemek zordur. Bina, araç, gereç, taşımacılık vb. işletmeyle ilgili konularda denetim yapılandırılabilir fakat okulun asıl amacı olan akademik etkinliklerin denetimine ilişkin yapının gevşek yapılı olması kaçınılmazdır. Böyle olmakla birlikte, öğretimin denetlenmesi de bir zorunluluktur. Çünkü bir eğitim sisteminin başarısı öğretmenin niteliği ile doğrudan ilgilidir. Öğretmen hizmet öncesinde ve değişen koşullara uygun olarak hizmet içinde iyi yetiştirilmemişse, sistemden başarı beklenemez.

Eğitim hizmeti önemli ölçüde sınıfta, öğrenci öğretmen etkileşimi ile üretilir. Dışardan müdahalelerin doğru yapılmaması halinde bu etkileşime zarar verme olasılığı yüksektir. Bu müdahalenin amacı öğretmene katkıda bulunmak, işini kolaylaştırmak, motivasyonunu yükseltmek ve gelişimine katkıda bulunmak olmalıdır. Sınıfta nitelikli bir öğretim yapılmıyorsa, bakanının, milli eğitim müdürünün ya da okul müdürünün kim olduğunun hiçbir önemi yoktur. Bir başka deyişle bütün yöneticiler öğretmene yardımcı olmak, işini kolaylaştırmak ve eğitim ortamını iyileştirmek için vardır. Bu bakış açısı ve anlayış her kademedede benimsenmediği takdirde, okul müdürü ya da müfettiş kendini tatmin etmek için, bir görevi yerine getirmiş olmak için denetim yapıyorsa bu tür bir yaklaşımın sisteme katkı sağlamayacağı açıktır. Maalesef bugüne kadar sorun, denetmenlerin öğretimin niteliğini artırmak için mesleki rehberlik yapma ve iş başında yetiştirme hususlarında gerekli yeterliklere sahip olup olmadıkları değil, kimin hangi koşullarla denetmen olacağı noktasından ele alınmıştır. Dolayısı ile bu bakış açısı denetim sisteminin asıl amacı olan eğitim öğretimin niteliğinin artırılmasına, öğretmenin geliştirilmesine istenen düzeyde katkıda bulunamamıştır.

Eğitim sisteminin esnek yapılı olduğu, dışardan müdahalelerin çoğu zaman öğretmen üzerinde olumsuz etkilerde bulunduğu bilinmekle birlikte, bilinen bir başka şey de mevcut öğretmenlerimizin büyük bir kısmı genç olup, birçoğunun alan bilgisi, pedagojik formasyonu ve genel kültürü yetersizdir. Çalışma koşulları açısından bakıldığında meslektaşlarıyla, okul yöneticileriyle, velileri ile iletişimde ve işbirliğinde sorunlar vardır. Öğretmenin bütün bu yönleri ile farklı düzeylerde rehberliğe ve hizmet içi eğitime ihtiyacı olduğu ve fakat öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimin yapısı ve işleyişi ile ilgili sorunların da olduğu bir gerçektir.

Eğitim sistemi içerisinde kendisini olumsuz etkileyen çeşitli sorunlarla karşılaşan, kendisini yeterince desteklemeyen bir eğitim sistemi içerisinde yer alan, hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yaşandığı bir ortamda öğretmenlerin kendisinden beklenen rolleri yerine getirebilmeleri gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Böyle bir durumda öğretmenlerin ihtiyaç duyulan alanlarda kendilerini geliştirmelerini, yetkinliklerini arttırmalarını ve hem kişisel hem de mesleki gelişmişliklerini sağlayacak en önemli aygıt denetim mekanizması olacaktır. Bir yönetim etkinliği ve alt sistem olarak denetim, işlevsel hale getirilmedikçe sistemin, beklentileri karşılaması ve toplumun gelişiminin manivelası olması düşünülemez.

Denetimin Amacı

Denetim; mevcut duruma oranla daha iyi ve yararlıyı bulmak, uygulama farklılığını gidermek, olumsuzlukları ortaya çıkarmak ve kararlarda isabetli olabilmek için gerekli bir eylemdir. Denetimin amacı; süreklilik sağlamak, önleme ve sınırlama, düzeltme, denetim sonucu yapılan öneriye göre reform yapma, organlar arasındaki eşgüdümü sağlama, verimlilik ve etkinliğin sağlanması, çeşitli kararlarda isabet sağlamak, denetlenen birim içinde mevcut duruma oranla daha iyi ve yararlıyı aramak, denetlenen birimler arasında uygulama farklılıklarını saptayıp, önlemler almak ve uygulamadaki olumsuzlukların meydana çıkarılabilmesi olarak sıralanabilir (Kebeli, 2012). Kamu yönetiminde denetimin amacının genel olarak işlevsel ve hesap verilebilir bir yönetim anlayışını hâkim kılmak olduğu söylenebilir.

Eğitim denetiminin amacı, geleneksel olarak öğretmenlerin öğretimsel davranışlarının kontrol edilmesi olarak görülmüştür. Günümüzde ise denetim, eğitimi geliştirme süreci olarak değerlendirilmektedir (Aydın 2014; Bursalıoğlu 2015). Kurumsal amaçların gerçekleşme durumunu izlemek ve gerekli önlemleri almak denetimin temel amacı olduğundan, örgütün tüm faaliyetlerinin sürekli denetim ve kontrol altında tutulması önemlidir (Şanlı, Altun & Tan, 2015). İdeal olarak denetim, öğretmenleri desteklemek, okul işlevlerini kontrol etmek ve okullar arasında düzenli değişimi sağlamak yoluyla güçlü bir kalite iyileştirme aracı olarak tanımlanabilir (Taş & Kiroğlu, 2018). Eğitimde denetim, ürünün nitelik ve nicelik açısından, belirlenmiş olan amaçlara uygun geliştirilmesini sağlamayı amaçlar (Altıntaş, 1980). Burada önemli olan, üretimin ve verimliliğin yakından takip edilmesi ve ürünün artışı sağlayacak tedbirlerin alınmasıdır ki bu da denetimin örgütler için yaşamsal bir önem taşıdığını göstermektedir (Taymaz, 2015). Örgütlerin, amaçlarının gerçekleşme derecesini bilebilmeleri; girdilerin, işleme sürecinin ve çıktıların planlı ve sürekli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesiyle mümkün olabilir (Aydın, 2014). Bu kurumsal gereklilik, devamlı bir izleme ve değerlendirme faaliyetini içeren denetimin önemini ve gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Önemsediğimiz, para ve emek harcadığımız, zaman ayırdığımız eğitimden istenilen sonuçları bir türlü alamamamızın temel sebebinin köklü ve felsefi temellere dayanan bir eğitim sistemini ortaya koyarak pratiğe dökmememiz olduğu ileri sürülebilir. Kamu kaynaklarının verimli ve etkili kullanılması prensibi ile eğitimin çağın getirdiği dönüşümlere uyum sağlamak amacıyla niteliğinin artırılması yönündeki beklentiler, eğitimin nitelik ve etkinliğinin denetlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Denetim, yönetsel faaliyetlerde sistemi saptamalara karşı koruyan bir araç özelliği taşır (Uluğ, 2004). Denetim, hedef belirlemede öncelikleri görme, sorun alanlarını tespit etme, çözüm önerilerini istişare etme olanağı sunarak yönetime politika belirlemede yol gösterici olur.

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

Yöntem

Tematik denetimi uygulayan ülkelerden ve uygulama alanlarından örnekler verilerek tematik denetimi açıklamayı amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Geçmişte olan veya hala devam eden bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde, araştırmaya konu olay, birey veya nesne, kendi şartları içinde ve olduğu gibi tanımlanır (Karasar 2017).

Bu çalışma; anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen bir çalışma olmadığından, insan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanıldığı bir çalışma olmadığından ve insanlar ve hayvanlar üzerinde yapılan klinik bir çalışma olmadığından etik kurul izni gerektirmemektedir.

Son yıllarda teftiş sisteminde çok yakın zaman aralıklarıyla bazı düzenlemeler yapılmış olmakla birlikte, yapılan düzenlemelerin sorun çözmekten uzak ve çağın yönelimlerine uygun olmayan düzenlemeler olduğu iddiaları dillendirilmeye devam etmektedir. Teftiş sisteminin daha etkin, daha sorun çözücü, gelişme ve değişimlere duyarlı ve daha modern yapılandırılması için farklı kesimler tarafından farklı görüş ve öneriler geliştirilmektedir. Birçok denetim türü olmakla birlikte, konu bazlı ve daha spesifik bir denetim anlayışı için genel denetimden vazgeçilerek tematik denetim uygulamasına geçilmesi gerekmektedir.

Bulgular ve Yorum

Tematik Denetim

Tematik kavramının etimolojisini araştırdığımızda Fransızca *thématique* sözcüğünden dilimize kazandırılmış bir kelime olduğu anlaşılmaktadır. Tematik, Büyük Türkçe Sözlük'te (TDK, 2011) 'bir tema etrafında oluşan' şeklinde açıklanmıştır. Türkçe bir kelime olan 'denetim' ise "kamusal yarara yönelik insan davranışlarını kontrol etme süreci" şeklinde tanımlanmaktadır (Taymaz, 2015). Eğitim sisteminde denetim kavramı bazı kaynaklarda teftiş, denetleme, inceleme, soruşturma, kontrol, tetkik, tahkik, tahkikat, muayene, murakabe ve irşat sözcükleri de kullanılmıştır (Açıkgöz, 2001).

Denetim kurumsal düzeyde yürütülen faaliyet ve işlemlerin amaçlara, bütçelere, hükümlere ve ölçütlere uygun olarak yürütülmesi veya işlemleri teminat altına almak üzere incelenmesi olarak tanımlanır. Denetimden amaç; belirli aralıklarla, düzeltici önlemleri gerçekleştirebilecek sapmaların belirlenmesine yönelik bir eylemin devamının sağlanmasıdır (Yılmaz, 2014). Kısacası denetim var olan durumun ortaya konan kriterlere uygunluk testidir. Burada asıl amaç kurumsal sistemin önüne çıkan/çıkabilecek engelleri kaldırıp, çözüm yöntemleri ile sistemin uzun vadeli işlemesine ve gelişmesine katkı sunmaktır.

Türkiye'de 2003 yılında uygulanmaya başlayan 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile "kamu idarelerinde kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kaliteli sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırılmak zorundadırlar" demek suretiyle kamu kurumlarında hizmetlerin etkili yönetilebilmesi için dört hedef oluşturulmuştur: İlk olarak strateji birimleri oluşturma, ikincisi stratejik plan hazırlama, üçüncüsü faaliyet raporu hazırlama ve sonuncusu ise performans programı geliştirmedir. Bu

doğrultuda denetimden beklenen ise eğitim veya diğer kurumların amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda etkin ve verimli çalışmalarına rehberlik etmek, kurumlar arasında eş güdümü sağlamak ve işbirliğini geliştirmek, değerlendirmek gibi işlevleri yerine getirmektir (Ada & Küçükali, 2009). Ayrıca denetimin politika belirlemede yöneticilere ışık tutan bir eğitim aracı olduğu da unutulmamalıdır (Mil & Güvercin, 2015).

Tematik denetim kurum içinde çeşitli veya benzer birimlerin sunduğu ortak bir hizmet alanı/konusu içinde planlı ve sistematik çözümlenme ve değerlendirilmesi yolu ile yapılan bir denetim türü ve yöntemidir. Tematik denetim eğitimi sunan ve eğitim hizmetini alan birimlerin netice odaklı değerlendirme yapabilmeleri için eğitim politika ve uygulamaları hakkında kıyas yaparak örnek zayıf uygulamaların tespitini kolaylaştıran bir yöntemdir. Eğitim fonksiyonunun tüm fotoğrafını çekebilme, karar verici ve uygulayıcılara sentezlenmiş veri sunabilmektedir. Yeni kamu yönetimi yaklaşım programları çerçevesinde eğitim fonksiyonunun verimlilik, etkililik, ekonomiklik, yasallık, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda yönetilip yönetilmediğine odaklanmaktadır. Tematik denetim, bir kurumun iş fonksiyonunu (eğitim) birimler-arası analiz yapmayı amaçlamaktadır. Denetlenen kurum fonksiyonunun bütünü hakkında ilgili ve yetkili paydaşların maliyet-fayda açısından sentezlenmiş veri sağlamaktadır. Tematik denetimin amacı, önceden tespit edilen konuların yönetimini araştırmak ve geliştirmeye yönelik alanlarla ilgili tavsiyelerde bulunmaktır (Zengin, 2012).

Tematik denetim performans odaklı bir denetimdir. Kamu yönetiminde meydana gelen bazı gelişmeler performans odaklı tematik denetimi zorunlu kılmıştır. Bu gelişmeleri; devlet faaliyetlerinin kapsamındaki artış, kaynakların rasyonel dağılımı ihtiyacı, bilgi teknolojisindeki hızlı gelişim/iletişim, demokratik kurumların gelişimi ile kamuda hesap verebilirlik bilincinin yerleşmesi olarak sıralamak mümkündür (Kubalı, 1998).

Tematik Denetim Süreçleri

Çalışma kapsamı ve planlama

Çalışma kapsamı, tematik denetimde başlangıç aşamasının en önemli kısmını planlama oluşturmaktadır. Bu doğrultuda denetimin kapsamı, amaç ve yöntemi belirlenir. Denetim yapılacak ilgili birime haber verilir ki ön hazırlık yapılsın ve bir anda denetimle yüz yüze gelinip, işleyen sistem durağanlığa uğramasın. Denetim işleyen sistemi yavaşlatıp/durdurmak değil, sisteme müdahale etmeden işleyişin daha etkili ve verimli olmasına yardımcı olmak, sistemde karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek ve geliştirilmesi gereken alanlara katkı sunmaktır. Ön görüşme yapılması da ön hazırlığa katkı amaçlanmaktadır. Denetim planlı bir etkinliktir. Planlama ise belirli amaca yönelmiş tutarlı ve uyumlu çalışma imkânı sunarken, kritik durumların önceden tahmin edilmesini sağlayarak hata yapma riskini azaltır. Planlama yapılacak işlerde, işgücü ve zaman kaybını önlediği gibi, uygulayıcıların yetki devrinde bulunabilmelerini de kolaylaştırır. Dolayısıyla planlamanın etkin bir denetimin temelini oluşturduğu söylenebilir (Taymaz, 2015).

Alan çalışması yapma

Random (örneklem) yöntemi ile seçilen merkez ve merkez dışı birimlerine denetim amaçlı ziyaretler, odak grup ziyaretleri, ilgili birim içindeki eğitim dışı kurum/kuruluşlar arasında kıyas (benchmarking) yapılması alan çalışması uygulamalarına örnektir. Denetmen alan çalışması yaptığında zamanı verimli kullanmasını, neyi nerede, nasıl, kimden ve hangi tekniklerle elde edebileceğini bilerek hareket etmelidir (Elma, 2014). Burada esas olan amaca

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

dönük bir çalışma yapmaktır. Bu çalışma sırasında zaman ve para israfının önlenmesi doğru bir denetimsel tutum ve davranış olacaktır. Alan çalışması yapılırken sınırların, kurumların, kişilerin, yöntemlerin net olarak belirlenmiş olması gerekir.

Stratejik mülakatlar yapma

Tematik denetimdeki bu süreç, üst düzey mevkide olan kişilerle yapılan görüşme/mülakatları kapsar. Burada önemli olan mülakat yapılmasına gerek olup olmadığının tam olarak ortaya konması ve mülakat yapılacak doğru kişi veya kişilerin belirlenmesidir. Ayrıca doğru soru ya da sorularda bu mülakatların kalitesi ve amaca hizmet edebilmesi açısından önemlidir. Stratejik mülakatlar üst düzey birileriyle denetim içerikli sıradan bir sohbet değildir. Buradaki amaç kurumun bir fotoğrafının çekilmesini sağlamak, istek, beklenti, gereksinim ve sorunları ortaya koyabilmektir. Bu mülakatlar planlı ve randevulu yapılmalıdır.

Veri toplama

Denetimlerde veriler, çeşitli uygulama ve teknikler kullanılarak ortaya konur. Deneysel vasıtalarla bilgi toplama, gözlem yoluyla ölçüm yapma, görüşme yöntemi ile veri toplama, kişisel bildirim araçlarıyla (anket) bilgi elde etme veri toplama yöntemlerinden birkaçıdır (Elma, 2014). Kurumsal/bireysel anket çalışması ve çözümlemesi, ilk araştırma verilerinin kurum içinde yayınlanması ve yetkin bir referans grubunun oluşturulması. Yönetici ve çalışanlara yönelik çalıştayların yapılması elde edilen verilerin güvenilirlik ve geçerlilik yüzdesini artıracaktır. Bu bağlamda, denetimi; hedef ve amaç odaklı, birey, örgüt veya sisteme ilgili yönetime belirli aralıklarla sürekli ve sağlıklı dönütler veren; birey, örgüt veya sisteme dair sorunların çözümü için bilimsel veri toplama araçlarıyla toplanmış verilere dayalı ve bilimsel yaklaşımlara uygun olarak hazırlanmış geri bildirimler (raporlar) sunan bir organ olarak tanımlamak olanaklıdır.

Analiz yapma

Analiz, denetimde toplanan veri ve bilgilerin incelenen konu çerçevesinde düzenlenip adlandırılmasıdır (Elma, 2014). Burada önemli bilimsel süreçler kullanılarak elde edilen verilerin, yine bilimsel süreçlerden geçirilerek analiz edilmesidir. Analiz sürecinin yansız ve bilimsel temelli olması sağlıklı sonuçlar alınması açısından önemlidir. Genelde iki tür analiz yapılır. Bunlar, görüşme ve alan gözleminden elde edilen verilerin niteliksel analizi ile istatistiksel verilere dayanan niceliksel analizlerdir. Analiz yöntemini denetimde ulaşılmak istenen hedef ve uygulanan denetim yöntemi belirler. Bu süreçte örneklem kapsamında denetime alınan kuruma ait veriler ve kuruma gönderilen dokümanlar incelenir/analiz yapılır.

Sentezleme

Sentezleme; elde edilen verilerin çözümleme yapılarak öne çıkan ana konuların belirlenmesi, katılımcılara ve kurumlara geri bildirimde bulunması, ortaya konulan denetim verilerinin geçici olarak denetlenen birimlere sunulması aşamasıdır. Bu aşama verilerin analizinin bir yargıya bir sonuca bağlanması aşamasıdır. Bu aşamada bilimsel süreçler kullanılarak elde edilen verilerin yine bilimsel süreçlerden geçirilerek analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin bir çıkarımda bulunmak esastır.

Raporlama

Tematik denetimin son aşaması raporlamadır. Kurum denetimlerinde gözlem sonuçlarının kaydedilebilmesi için formlar geliştirilmiştir. Denetim sonunda hazırlanacak raporun şekli, denetimin amacına ve türüne göre değişik olabilirse de bilimsel araştırma raporlarıyla kapsam ve şekil birlikteliği sağlanmalıdır (Taymaz, 2015). Etkili bir tematik denetim; iyi bir planlamayı, denetim alanına/kişiye ulaşmayı, denetlenecek kuruma ilişkin tanıtıcı bilgiler edinmeyi, kurumdaki yetkililerle ilk toplantı yapmayı, kurumda incelemelerde bulunmayı ve gözlem yapmayı, ilgililerle görüşmeler yapmayı, denetim sonrası toplantı yapmayı ve değerlendirme ve raporlamayı kapsamaktadır (Başar, 2000). Raporlama denetimde tespit edilen hususların özetlenmesi esası üzerine kuruludur. Raporda esas olan kurumun olumlu yönlerinin ve geliştirilmeye açık alanlarının tespit edilmiş olmasıdır. Raporların yalın ve anlaşılır yazılması önemlidir. Denetim raporları denetlenen kişi ya da kuruma yönelik önerileri de kapsmalıdır. Öneriler gerçekçi, uygulamaya dönük ve amaca yönelik olmalıdır.

Tablo 1. Tematik Denetim Süreçleri Tablosu

Süreç	Odak Alanı	Kullanılan Araştırma Yöntemleri
1	Çalışma kapsamı	Planlama yapılması; denetimin kapsamı, amaç ve yöntemlerini belirlenmesi. Denetim yapılacak ilgili birime bildirilmesi. Ön görüşme yapılması aşamasıdır.
2	Alan çalışması	Örneklem alınan merkez ve merkez dışı birimlerine denetime amaçlı ziyaretler, odak grup ziyaretleri, ilgili sektör içindeki eğitim dışı kuruluşlar arasında kıyaslama (benchmarking) yapılması aşamasıdır.
3	Stratejik mülakatlar	Bu mülakatların yapılmasında belirli sayıda genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanı, il müdürü ve yardımcıları, akademisyenler ve diğer ilgili üst düzey paydaşlar olmasına dikkat edilmesi gerekir.
4	Veri toplama	Örneklem alınan kurum/kuruluşlardan istenilen veya gönderilen anahtar belgelerin çözümlenmesi aşamasıdır.
5	Analiz	Kurumsal/bireysel anket çalışması ve çözümlenmesi, ilk araştırma verilerinin kurum içinde yayınlanması ve yetkin bir referans ekibinin oluşturulması. İdareci ve personele yönelik çalıştayların yapılması aşamasıdır.
6	Sentezleme	Toplanan bulguların çözümlenme yapılarak öne çıkan ana konuların belirlenmesi, örneklem alınan kurum/kuruluşlara matbu geri bildirim yapılması, ortaya çıkan araştırma-denetim sonuçlarının geçici olarak denetlenen kurum/kuruluşlara bildirilmesi aşamasıdır.
7	Raporlama	Ortaya konan ilk raporun üst düzey kurumsal yöneticilere gönderilmesi (Bakan dâhil), veri/raporun son halinin sanal (web) ve fiziki (matbu) olarak yayınlanması aşamasıdır.

Tablo 1'e göre; tematik denetim süreçlerini, çalışma kapsamı, veri toplama, alan çalışması yapma, stratejik görüşmeler yapma, sentezleme ve raporlama oluşturmaktadır.

Dünyada Uygulanan Denetim Modelleri Örnekleri

Dünyada çeşitli devletler, eğitim-öğretim ile ilgili hedeflere ulaşma yönünde eğitim denetimi konusunda öz değerlendirme, risk odaklı ya da tematik gibi çeşitli model/yöntemleri ortaya koyarak geliştirip uygulamaktadır. Bu yönde Singapur öz değerlendirme temelli ve gelişim yönelimli denetimi ülkesinde gerçekleştirmektedir. Öz değerlendirme modeli/yöntemi, eğitim kurumlarının gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Öz değerlendirmenin geçerliliğini sınamak için dış değerlendiriciler belirli aralıklarla eğitim kurumlarına ziyaretler yaparak denetimi gerçekleştirir. Dış değerlendiriciler, bakanlık birimlerinden veya yetkilendirmiş bağımsız birimlerden gelen denetmenler olabilir. Bu yönde eğitim kurumları sürekli geliştiklerini

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

gösteren somut kanıtlar sunar. Risk odaklı denetim modeli uygulayan Hollanda her eğitim kurumunda düzenli denetim yapmak yerine risk grubundaki eğitim kurumlarını hedef alır. Bu denetim modelinin, yapılan deneysel çalışmalarda başarısız ve düşük performanslı eğitim kurumlarında daha etkili olduğu anlaşılmıştır. İsveç'te uygulamaya konan tematik denetimde ise belirli bir program veya bir girişimle bağlantılı olarak eğitim kurumu işlerine ilgili temalar dâhilinde odaklanılır. Tematik denetim değerlendirmesinin formatı değerlendirmenin içeriğine bağlı olarak değişmesine rağmen bu yönde genel olarak eğitim-öğretim faaliyeti gözlemlenir, eğitim kurumu yönetimi ve personel ile ilgili elde edilen veri incelenir. Bu uygulamaların yanında İsveç tüm iş ve işlemlerini dört ana denetim aracına dayandırır. Bunlardan ilki, hukukilik ve eşitlik konularına odaklanan bir programa göre tüm eğitim kurumlarını kapsayan düzenli denetim; 2'ncisi, belirli derslere veya özel işlevlerde kalite konularına odaklanan tematik kalite değerlendirmeleri; 3'üncüsü, birey olarak öğrencinin ya da velinin şikâyetinin araştırılmasıdır. Başlangıç noktası itibari ile bireysel çocukken, araştırmalar aynı zamanda eğitim kurumundaki çeşitli sistemlere ve işlevlere de katılabilir ve 4'üncüsü ise araç olarak, bağımsız eğitim kurumlarına başlama müracaatlarının incelenmesi ve yeni kurulan bağımsız eğitim kurumlarına denetim ziyaretleri yapılmasıdır. Almanya ve İngiltere'de ise bu süreç; bağımsız dış değerlendirme ile farklı çıktı sonuçlarına dayanarak eğitim kurumunun etkinliğini ve etkinliğin geliştirilmesi için ne yapılması gerektiğini belirlemeyi hedef alır (Çınkır, 2014).

Ülkemizde yapılan tematik denetime son yıllarda ortaya çıkan Covid-19 kapsamında İçişleri Bakanlığı'nın 05.03.2021 tarihli "81 İl Valiliğine Haftalık Tematik Denetim Genelgesi" ile gerçekleştirilen çalışmaları verebiliriz. Bu tematik denetimde amaç şöyle ifade edilmiştir: "Mevcut denetim yapısının daha etkin ve sonuç alıcı olmasını amaçlayan Dinamik Denetim Modelinin hayata geçirildiği" belirtilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2022). Bu amaçla kontrol altına alınmış sosyal yaşam döneminde Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenerek yayımlanıp, sunulan rehberlerde yer verilen kurallara ve alınması gereken tedbirlere ilişkin bireylerin sorumluluklarının bilincinde olup bu sorumlulukları yerine getirilip getirilmediğinin düzenli olarak denetlenmesi yönünde İSDEM (İl/İlçe Salgın Denetim Merkezi) uygulaması geliştirilmiş olup, denetim çalışması bitiminde yürütülen faaliyetler ile ilgili verilerin İSDEM sistemine anlık olarak işlenmesine karar verilmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2021). Bu denetimler sayesinde Covid 19 ile toplumun bilinçlenmesi sağlanmış, tedbirlerin alınması yönünde yapılan çalışmalarla, Covid 19 salgını ile mücadelede yönünde önemli mesafe alınmıştır.

Dünyada Uygulanan Tematik Denetim Örnekleri

ABD'nin Genel Muhasebe Bürosu (Government Accountability Office), İç Güvenlik Başkanlığı'ndaki personel eğitim-geliştirme politikası ve uygulama performansının denetimini yapmıştır. Yapılan bu denetim ile elde edilen sonuçlar 'Başarılı Bir Dönüşüm İçin Eğitimin Stratejik Yönetiminin Önemi' şeklinde raporlaştırılarak kamuoyu ve ilgili birimlere gönderilmiştir. 2001 yılında NAO (National Audit Office) Ulusal Denetim Ofisi, İngiliz Ulusal Sağlık Servisindeki personel eğitim politikası ve uygulamasının tematik performans denetimini gerçekleştirmiştir. Bu denetim ile elde ettiği verileri 'Saklı Yetenekler: Ulusal Sağlık Servisinde Çalışan Sağlık Personelinin Eğitimi ve Geliştirilmesi' raporu şeklinde kamuya sunmuştur. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) Ekonomik ve Kalkınma İşbirliği Teşkilatı, bünyesindeki ülkelerde eğitim uygulamalarının tematik çözümlemesini yapmıştır. Bu denetim çalışması sonunda herhangi bir sektör/sektörler arası eğitim çalışmalarının ve istatistiklerinin ölçülüp değerlendirilmeye alınması ve uygulamacılara

kılavuzluk yapması yönünde ‘Eğitim İstatistikleri Uyumlaştırılması Rehberi’ ortaya konulmuş ve OECD’ye üye ülkelerin kullanmasını sağlamıştır.

2001 yılında Yeni Zelanda Kamu Hizmetleri Komisyonu (Te Kawa Mataaho Public Service Commission)’nun yaptırdığı bir araştırma ile kamudaki eğitim faaliyetinin tematik çözümlene gerçekleştirilmiştir. Bu tematik çözümlene ve değerlendirme neticesinde kamudaki eğitim çalışmalarının ölçülüp değerlendirilerek elde edilen veriler raporlaştırılmış ve ‘Kamu Sektöründe Eğitim ve Geliştirmenin Ölçülmesi İçin Bir Çerçeve’ adıyla bir rehber hazırlanıp yayınlanarak eğitim performans denetimi konusunda bir sistem ortaya konmuştur. Avustralya Sayıştay, özel/resmi kurumlar tarafından planlanan ve gerçekleştirilen eğitim uygulamalarının denetimini yapmış. Kurumsal strateji ve iş planlarına, insan kaynakları yönetimine katkısı, eğitim maliyet ve verimliliği, eğitim çalışmaları sonuçlarının iş performansına kattığı etki değerlendirilmiştir. İrlanda Maliyesi, 2000 yılında kamudaki eğitim çalışmalarının performans denetimini yapmış ve eğitim faaliyetinin tematik denetimi için örnek bir uygulama olmuştur. Bu denetimde fayda-maliyet ilişkisi doğrultusunda kamudaki hizmetiçi eğitim politikası ve uygulaması analiz edilmiştir. Denetim sonuçları bir araya getirilerek ilgili birimlerle paylaşılmış ve kamuya açık olarak ‘Kamu Hizmetlerinde Eğitim ve Geliştirme’ isimli raporuyla yayınlanmıştır (Zengin, 2012).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Denetimin açık ve gizli işlevlerinden biri de çalışanların çeşitli açılardan geliştirilmelerini ve yetkinleştirilmelerini sağlamak olduğundan, denetim çalışanların gelişimi için önemli ve gerekli bir araç olarak tanımlanabilir. Kurumların daha iyi hale gelmeleri için hizmet eden denetim, yönetimin bir alt sistemi, kamu yönetiminde bir devlet görevi ve yönetici yeterlikleri açısından ise bir uzmanlık alanıdır (Özdemir, 2001). İyi yetişmiş bir alan uzmanı olmak durumunda olan müfettiş, eğitim çalışanlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılmasına destek sağlayan, gerek duyulduğunda çalışanlarla beraber kurumdaki eğitimsel etkinliklerin daha verimli bir şekilde yürütülmesini sağlayan bir eğitimci olarak da tanımlanabilir (Gündüz & Balyer, 2012). Akılcı, ülke gerçeklerine uygun, bilimsel ve çağdaş bir teftiş yapısı ve işleyişi için günöbirlik, kişisel hissi girişimlerden vazgeçilerek, mesleğin saygınlığını ve itibarını koruyacak, teftişi gerçekçi politika ve hedeflere ulaştıracak somut adımların atılması, teftiştten kaçınmayan, müfettişlerine güven veren ve onlara güven duyan, yaratıcı ve işbirlikçi teftişi teşvik eden, müfettişlerini sürekli öğrenen yetkin uzmanlar olmalarını sağlayan ve bu konuda hiçbir kısıtlamada bulunmayan bir sisteminin yapılandırılması elzemdir.

Örgütün resmini doğru çekebilene, sistemi dinleyen, süreçleri izleyen, işleyişi gözlemleyip amaç ve hedeflere uygunluğu yönünde test eden, yönetimin iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirebilene, işlevsel olarak bağımsız hareket edebilen denetim elemanlarına mutlaka gereksinim bulunmaktadır. Şeffaf, hesap verebilene, kaynakları etkin ve verimli kullanan, katılımcı, bireyi ve gereksinimlerini öncelikli hedef kabul eden, hizmetin bireye en yakın yerden en uygun araçlarla sunumunu öngören bir kamu hizmet sisteminin gelecek kuşaklara bırakılabilmesi için kamu dairelerindeki denetim yapılarının öncelikli olarak ele alınıp, sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bundan dolayı, önümüzdeki dönemde odaklanılması gereken temel konu, eğitim denetiminin gerek makro düzeyde sistem boyutunda, gerekse mikro düzeyde kurumlar/birimler boyutunda süreci geliştiren organik bir yapı olarak ele alınması konusu olmalıdır.

Eğitimin Denetimde Yeni Bir Yaklaşım: Tematik Denetim

Sonuç olarak tematik denetim süreci içerisinde yapılan bütün faaliyetler bir rapora bağlanmaktadır. Bu rapor hem somut baskı hali ile hem de sanal olarak web sitesinden yayınlanarak kamuya açık hale getirilmektedir. Tematik denetime tabi kurumu diğer paydaş olan ve paydaş olmayan kurumlar tanımış oluyor. Bu sayede kurumlara birbirini kıyaslama yapma fırsatı tanınıyor. Kurumların kendini tanıma ve geliştirilmesi gereken alanları öğrenmesi ile denetim yapılmadan kendi kendini denetleme/kontrol imkânı sağlıyor. Kurumlar arasında domino etkisi yaratıyor. Bununla birlikte tematik denetimin etkisi geniş bir alana yayılmış oluyor. Bu da kaynakların etkin ve verimli kullanılması özendirildiği için hem mali hem de zaman yönünden tasarruf sağlanmış oluyor. Bu dinamik denetim modeli ile az zamanda çok iş başarılmış oluyor.

Devlet faaliyetlerinin çeşitliliği ve artışı, kaynakların rasyonel dağılımı ihtiyacı, bilgi teknolojisindeki hızlı ilerleme, iletişim teknolojisindeki gelişmeler, demokratik kurumların gelişimi ile kamuda hesap verme sorumluluğu bilincinin yerleşmesi gibi gelişmeler, performans odaklı, dinamik bir model olan tematik denetimin bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Açıkgöz, S. (2001). Türk ulusal eğitiminde teftiş sisteminin yapısı işleyişi sorunları ve öneriler. *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu*, Ankara.
- Ada, Ş. & Küçükali, R. (2009). *Türk Eğitim Sistemi ve okul yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıntaş, R. (1980). *Liselerde kurum teftişi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara
- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Başar, B. (2000). *Eğitim denetçisi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Z. (2015). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Çağlar, S. (2006). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Çağlayan E. & Kıratlı, A. D. (2017). Resim bölümlerinde uygulanan eğitim programları hakkında öğretim elemanı görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(4), 780-793
- Çınkır, Ş. (2014). Çeşitli ülkelerde eğitim denetimi ve müfettişlerin eğitimi, seçim ve atama ölçütleri. *Geçmişten Geleceğe Eğitim Denetimi ve Müfettişlik Paneli'*nde sunulmuş sözlü bildiri, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Elma, C., Kırdoğru, K. & Kesten, A. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Gündüz, Y. & Balyer, A. (2012). Türkiye'de ve bazı Avrupa ülkelerinde müfettişlerin yetiştirilme süreci ve karşılaşılan sorunlar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 84-95.

- İçişleri Bakanlığı. (2021). 05.03.2021 tarihli Genelge. www.icisleri.gov.tr
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık
- Kubalı, D. (1998). *Performans denetimi: Kavram, ilkeler, metodoloji ve uygulamalar İnceleme Raporu*. Ankara: Sayıştay Yayınları,
- Mil, H. İ. & Güvercin A. (2015). Bir yönetim fonksiyonu olarak denetimin Türk kamu yönetiminde resmi belgeler aracılığı ile incelenmesi ve reform önerileri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 336-349.
- Özdemir, T.(2001). *Çağdaş ve demokratik eğitimde teftiş*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Şanlı, Ö., Altun, M. & Tan, Ç. (2015). Okulların genel denetimleri hakkındaki; maarif müfettişlerinin ve okul idarecilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. (26), 78-99
- Taş, H. & Kiroğlu, K. (2018). Evaluation of educational problems regarding the end of term inspection reports of the inspectors of education (Ordu Province Sample), *International Journal of Eurasia Social Sciences*. 9(31), 320-365.
- Taş, H. (2018). Türkiye ABD Kaliforniya Eyaleti Anadili Öğretim Programlarının program öğeleri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *İnsan ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 1620-1641
- Taş, H. & Kiroğlu, K. (2017). Assessment of the 2017 primary school social studies curriculum according to teachers' views. *Elementary Education Online*, 17(2), 697-716
- Taymaz, H. (2015). *Eğitim sisteminde teftiş kavramlar ilkeler yöntemler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Türk Dil Kurumu. (2011). Büyük Türkçe sözlük. Ankara: TDK.
- Uluğ, F. (2004). Kamu yönetimi temel kanunu tasarısı ışığında kamu denetim sisteminde yeniden yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(2), 97-120
- Yılmaz, H. H. (2014). Kurumsal performans denetimi ve Türkiye’de uygulanabilirliği, yeni kamu mali yönetim sistemi ve Sayıştay’ın değişen rolü. 29. *Türkiye Maliye Sempozyumu*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi İİBF
- Zengin, C. (2012). Polis eğitim fonksiyonunun yönetsel performansının değerlendirilmesi: Tematik denetim yönteminin uygulanabilirliği. *Polis Bilimler Dergisi*, 14(1), 101-134.